

Når advokaten skal med til bords

*Af professor Lars Bo Langsted
Aalborg Universitet*

I de ikke altid lige gode, gamle dage var det helt almindeligt, at "vor far", når han skulle sammensætte en bestyrelse til sit nye aktie- eller anpartsselskab, udpegede sig selv, "vor mor" og – for at der dog skulle være nogen udefra – den advokat, som "vor far" plejede at bruge. Det er unødvendigt at tilføje, at "vor far" samtidig var den person, der havde den daglige ledelse af selskabet og, i hvert fald i forretningsforhold, også havde den daglige ledelse over "vor mor". Advokaten var jo også betalt, alt for rigeligt, syntes "vor far", så han gjorde heller ingen knuder, når der skulle træffes beslutninger.

Sådan er det heldigvis ikke (ret mange steder) mere – men det store spørgsmål: har en advokat en naturlig plads i en selskabsbestyrelse, er mere aktuelt end nogen sinde før. Advokatrådet har således netop udgivet en glimrende redegørelse med titlen: "Advokater i bestyrelser". Titlen er hverken besmykket med et udråbstegn eller et spørgsmålstegn, og redegørelsen er da også primært en saglig gennemgang af de problemstillinger, der kan rejse sig, når advokaten vælger at sidde i en bestyrelse. Redegørelsen besvarer naturligvis ikke spørgsmålet: bør advokater overhovedet sidde i bestyrelser, men det siges meget rigtigt, at der typisk vil være to forskellige grunde til at have en advokat i en bestyrelse:

For især små og mellemstore selskaber vil ejerne typisk gerne have en advokat i bestyrelsen for at denne både kan fungere som bestyrelsesmedlem og som advokat – og ejerne vil kun sjældent skænke forskellen nogen større tanke. I de større selskaber vil man – som det anføres i redegørelsen – nok oftest vælge advokaten "... på grundlag af advokatens egenskaber som virksomhedsleder og generelle viden om erhvervsforhold." Det tilføjes så, meget rigtigt, at man i nogle af disse store selskaber "... vil foretrække, at den samme advokat også yder advokatbistand, mens det for andre virker naturligt, at denne rolle varetages af en anden advokat."

Der findes næppe noget rigtigt og generelt gyldigt svar på spørgsmålet om, hvorvidt der bør sidde advokater i selskabsbestyrelser. Advokater er lige så forskellige som alle andre erhvervsudøvere. Bortset fra at advokater alle har bestået den juridiske kandidateksamen og har gennemgået en fuldmægtigtid, er der nogle, der er klart egnede som virksomhedsledere, og andre, der er klart uegnede til andet end at sidde og nørkle med juridiske specialiteter. Praktiserende advokater har dog også et enkelt fælles træk. De har en obligatorisk ansvarsforsikring, der her i landet – ifølge redegørelsen – også dækker deres aktiviteter som bestyrelsesmedlemmer.

Det første skridt er således i virkeligheden blot en vurdering af selskabets ønsker og behov kombineret med en vurdering af advokatens faglige og personlige egenskaber som potentielt bestyrelsesmedlem.

Det andet skridt er at vurdere, hvilken rolle advokaten skal have, når det er besluttet, at han skal sidde i bestyrelsen. Skal han derudover fungere som selskabets advokat generelt eller i forbindelse med levering af en eller flere advokatytelser til selskabet? Der er ikke noget regelsæt, der forbyder en advokat at være

både bestyrelsesmedlem og yder af advokatrådgivning og –assistance til selskabet. I reglerne for god selskabsledelse er det således blot en anbefaling, at mindst halvdelen af bestyrelsens medlemmer skal være uafhængige. Man er ifølge anbefalingerne bl.a. ikke uafhængig, hvis man er ”professionel rådgiver for selskabet eller (er) ansat i eller ha(r) en økonomisk interesse i en virksomhed, som er professionel rådgiver for selskabet.”

Heller ikke retsplejelovens regler om advokater, eller advokaternes eget etiske regelsæt forhindrer en sådan dobbeltfunktion. De advokatetiske regler skal imidlertid bl.a. forhindre interessekonflikter, og i den relation kan en advokats bestyrelsespost være en hindring for, at advokaten påtager sig opgaver, der kan være i konflikt med det selskabs interesser, hvor advokaten er bestyrelsesmedlem. I en kendelse fra Advokatnævnet fra 2006, fastslog nævnet således, at den indklagede advokat havde tilsidesat god advokatskik ved at repræsentere to anpartshavere, der gerne ville sælge deres selskab. Problemet opstod fordi der i forbindelse med salgsbestræbelserne blev taget kontakt fra et muligt køberselskab, hvor advokaten sad i bestyrelsen og (til overflod) også fungerede som advokat. Advokatnævnet fandt det ikke godtgjort, at advokaten havde orienteret sælgerne om den dobbeltrolle, han pludselig befandt sig i, ligesom nævnet fandt, at advokaten burde være fratrukket som advokat for sælgerne. Man skal i den forbindelse være særdeles opmærksom på, at reglerne om interessekonflikter også kan forhindre partnere og ansatte advokater i ”advokatbestyrelsesmedlemmets” advokatvirksomhed i at påtage sig sådanne muligt konfliktende opgaver. Det er således reglernes udgangspunkt, at interessekonflikter ”smitter” til alle i advokatvirksomheden.

Det nævnes ikke direkte i redegørelsen, men uanset om man mener, at man primært sidder i bestyrelsen som advokat eller som ”person” skal man i alle bestyrelsesbeslutninger udelukkende varetage selskabets interesser. Dette er en konsekvens af den loyalitetspligt, man som medlem af det øverste ledelsesorgan har i et selskab og hele selskabslovgivningen er baseret herpå. Det betyder naturligvis, at man ikke i sine beslutninger må lade sig lede af andet end hensynet til selskabets tarv – og man kan således heller ikke modtage instruktioner fra andre om, hvorledes man skal agere som bestyrelsesmedlem. Dette følger i og for sig også reglerne om tavshedspligt i aktieselskabsloven, hvorefter man ikke må videregive oplysninger om selskabet til uvedkommende – herunder advokatens partnere og medarbejdere.

Som en forlængelse heraf, kan man stille et enkelt spørgsmålstegn ved redegørelsens oplysning om, at en ansat advokats arbejdsgivere kan hæfte for den ansatte advokats ageren som bestyrelsesmedlem i henhold til DL 3-19-2, der er reglen om, at en arbejdsgiver hæfter for sine ansattes skadegørende handlinger. Denne regel er således bl.a. funderet på det forhold, at en arbejdsgiver har instruktionsbeføjelse over sine ansatte. Da en ansat advokats arbejdsgivere højst har instruktionsbeføjelser i relation til advokatens udførelse af advokatarbejde, er det således ikke ganske indlysende, at arbejdsgiveransvaret gælder, hvis den ansatte fejler i udførelsen af sit bestyrelsesarbejde.

Jeg er i øvrigt ganske enig med redegørelsens beskrivelse af erstatningsansvaret. I det omfang en advokat begår fejl i sin egenskab af bestyrelsesmedlem skal han bedømmes efter de krav, man generelt kan stille til bestyrelsesmedlemmer. Er der imidlertid tale om fejl, der relaterer sig til advokatens særlige juridiske indsigt, må han forvente at kravene til hans agtpågivenhed er skærpet i forhold til de øvrige bestyrelsesmedlemmer.

Alt i alt kan redegørelsen anbefales til alle advokater, der sidder i bestyrelser og til alle bestyrelser, der har advokater i deres midte. Redegørelsen kan downloades fra Advokatsamfundets hjemmeside: www.advokatsamfundet.dk.